

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

30 Ιανουαρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 416

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 8766/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών των Α', Β' και Γ' τάξεων Γυμνασίου.

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Την περ. γ της παρ. 11 του άρθρου 5 του ν. 1566/1985 (Α' 167), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 7 του ν. 2525/1997 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (Α' 188).

2. Την υποπ. ββ της περ. α της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις» (Α' 118).

3. Το άρθρο 175 του ν. 4823/2021 «Αναβάθμιση του Σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» (Α' 136).

4. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

5. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

6. Το π.δ. 84/2019 «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων» (Α' 123).

7. Το π.δ. 2/2021 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 2).

8. Την υπό στοιχεία 168/Υ1/08-01-2021 απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ζωή Μακρή» (Β' 33).

9. Την υπό στοιχεία 104671/ΓΔ4/27-09-2021 υπουργική απόφαση «Πilotική Εφαρμογή Προγραμμάτων Σπου-

δών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» (Β' 4003).

10. Την υπ' αρ. 65/08-12-2022 πράξη του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

11. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.1/Γ/45/6023/Β1/19-01-2023 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών των Α', Β' και Γ' τάξεων Γυμνασίου ορίζεται ως εξής:

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα των Θρησκευτικών ως μάθημα οργανικά ενταγμένο στην ελληνική εκπαίδευση.

Το μάθημα των Θρησκευτικών εντάσσεται στον κανόνα των υποχρεωτικών σχολικών μαθημάτων του ελληνικού σχολείου, τα οποία διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η οργάνωση και η λειτουργία του θεμελιώνονται στο Σύνταγμα της Ελλάδας, στους νόμους του ελληνικού κράτους, στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) και τις αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ), καθώς επίσης λαμβάνουν υπόψη τις συμβάσεις και τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης. Βασική αποστολή του μαθήματος των Θρησκευτικών αποτελεί η «ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης», η οποία είναι συνταγματική υποχρέωση του κράτους. Για να υπηρετεί τον εν λόγω σκοπό, το μάθημα διδάσκεται επί ικανό αριθμό ωρών διδασκαλίας εβδομαδιαία στο πρόγραμμα του Δημοτικού, Γυμνασίου, ΓΕΛ και ΕΠΑΛ και τα μαθησιακά αποτελέσματά του αξιολογούνται συντελώντας στη γενικότερη επίδοση των μαθητών και μαθητριών.

Ο θεμελιώδης παιδαγωγικός και ανθρωπολογικός προσανατολισμός του μαθήματος των Θρησκευτικών.

Το παιδαγωγικό και μορφωτικό έργο, που παρέχεται μέσω της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών, αποσκοπεί στην ενίσχυση και την εμπέδωση της

θρησκευτικής συνείδησης των ορθόδοξων μαθητών και μαθητριών. Η προοπτική αυτή υπηρετεί την ολόπλευρη ανάπτυξή τους, κυρίως δε συμβάλλει στην καλλιέργεια του ανθρώπινου προσώπου ως μοναδικής, ανεπανάληπτης και ελεύθερης ύπαρξης. Με αυτόν τον τρόπο το μάθημα παρέχει όλα τα αναγκαία ερεθίσματα, ώστε να γνωρίζουν τον εαυτό τους, να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τους ανθρώπους και τον κόσμο γύρω τους, όπως, επίσης, να αφουγκράζονται και να αντιμετωπίζουν τις μεγάλες προκλήσεις του σύγχρονου κόσμου.

Το μάθημα των Θρησκευτικών ως μάθημα παιδείας και πολιτισμού.

Το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί μάθημα παιδείας και πολιτισμού. Σε αυτό καλούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες να αναγνωρίσουν και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, ώστε να αποκτήσουν συναίσθηση της ευθύνης για τη συνέχειά της σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο. Υπό αυτή την έννοια, λαμβάνουν τα απαραίτητα εφόδια για να δρουν στο μέλλον ως ενεργοί πολίτες του ελληνικού κράτους, στο οποίο η παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί ζωντανό και λειτουργικό στοιχείο της ιστορικής ταυτότητας και του πολιτισμού του, και κατ'επέκταση συστατικό παράμετρο του δημόσιου χώρου. Εκτός τούτων, αποτελεί μάθημα ευρωπαϊκής παιδείας και εκπαιδεύει Ευρωπαίους πολίτες προάγοντας τις διαχρονικές χριστιανικές αξίες, οι οποίες αποτέλεσαν τα θεμέλια του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Το μάθημα των Θρησκευτικών ως μάθημα ταυτότητας του προσώπου.

Το μάθημα των Θρησκευτικών, λαμβάνοντας υπόψη τις προσεγγίσεις των επιστημών της θεολογίας, της παιδαγωγικής και της θρησκευτοπαιδαγωγικής, σε συνδυασμό με τα σύγχρονα πορίσματα της εκπαιδευτικής ψυχολογίας, της αναπτυξιακής ψυχολογίας και της διδακτικής, προτάσσει την ανάπτυξη του ανθρώπου ως ενιαίας ψυχοσωματικής οντότητας. Επειδή συντελεί στην ανάπτυξη της ταυτότητας του προσώπου, αντιμετωπίζει τους μαθητές και τις μαθήτριες ως πρόσωπα, καθένα εκ των οποίων φέρει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και εμπειρίες, συγκεκριμένες ανάγκες και ποικίλα ενδιαφέροντα, που έχουν άμεση σχέση με την πορεία της ψυχοσωματικής του ωρίμανσης. Επομένως, το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης της αυτοεκτίμησης, της αυτοπεποίθησης, της ενσυναίσθησης αλλά και της ανθεκτικότητας των νέων ανθρώπων. Μέσα από αυτό το πρίσμα, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να αποκτήσουν τις κατάλληλες ικανότητες, ώστε να συνυπάρχουν αρμονικά με όλους τους ανθρώπους και με τον θρησκευτικό «άλλο» και να συνεργάζονται συμβάλλοντας στην εύρυθμη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου.

Από την άλλη πλευρά, το μάθημα των Θρησκευτικών επικεντρώνεται στην εκπαίδευση του νέου ανθρώπου. Για τον λόγο αυτό είναι διακριτό μάθημα στη σχολική εκπαίδευση, που εισάγει ως αντικείμενο στη διαδικασία διδασκαλίας-μάθησης τη σχέση του ανθρώπου με το θείο, όπως αυτή νοηματοδοτείται στην ορθόδοξη παράδοση και τον πολιτισμό. Το μορφωτικό αυτό περιεχόμενο

αξιολογείται ως έγκυρη πρόταση προσανατολισμού του βίου και ως ζωτικό σημείο αναφοράς για την ανακάλυψη απαντήσεων σε βασικά ερωτήματα που απασχολούν τον άνθρωπο στην πορεία ανάπτυξης της ταυτότητάς του. Οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν ελεύθερα, σε σχολικό πλαίσιο, τι σημαίνει να είναι κανείς ορθόδοξος χριστιανός, πώς η επιλογή αυτή διαμορφώνει τη ζωή του, το πολιτισμικό του πλαίσιο, τις θέσεις του στην ευρύτερη κοινωνία αλλά και τη δράση του ως αουριανού πολίτη και ως ισότιμου συνομιλητή στον δημόσιο χώρο του ελληνικού κράτους, της Ευρώπης και του κόσμου όλου. Ενθαρρύνονται, έτσι ουσιαστικά, να συσχετίζουν αυτή την πρόταση προσανατολισμού της ζωής με τις σύγχρονες προκλήσεις του κοινωνικού γίγνεσθαι και υποστηρίζονται με την ανάπτυξη των ικανοτήτων να δρουν δημοκρατικά, ελεύθερα και με αγάπη για τον συνάνθρωπο.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Γενικοί σκοποί

Με βάση όλα τα παραπάνω διαμορφώνονται οι γενικοί σκοποί της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Ειδικότερα, το μάθημα των Θρησκευτικών συμβάλλει:

- Στη διαμόρφωση ελεύθερων, υπεύθυνων και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών και στην προετοιμασία των μαθητών και των μαθητριών για τον δημόσιο χώρο με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναδεικνύουν ως πολίτες του κόσμου τις οικουμενικές αρχές και αξίες μέσα από την οπτική της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης.

- Στην ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών και των μαθητριών, μέσω της ανάλυσης και εμπέδωσης της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, με τέτοιο τρόπο ώστε να μη διακυβεύεται σε καμία περίπτωση η ελεύθερη διάπλαση της προσωπικότητάς τους.

- Στην κατανόηση και ερμηνεία βασικών πτυχών της διδασκαλίας της Ορθόδοξης Εκκλησίας, όπως αυτές καταγράφονται στην Αγία Γραφή, στη δογματική και ηθική διδασκαλία της, στη λατρευτική της ζωή και στην παράδοση των αγίων Πατέρων της.

- Στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών και των μαθητριών, ώστε να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες, να μπορούν να ζήσουν δημιουργικά, με αγάπη προς τον άνθρωπο, τη ζωή και τη φύση και να διακατέχονται από πίστη προς την πατρίδα και τα γνήσια στοιχεία της ορθόδοξης χριστιανικής παράδοσης, η οποία αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της σύγχρονης ελληνικής και ευρωπαϊκής παιδείας.

- Στην εξοικείωση με τη σχέση Θεού και ζωής ως κινητήρια δύναμη που συμβάλλει στον προσανατολισμό του βίου και στην ανακάλυψη της προσωπικής ταυτότητας.

- Στην αναγνώριση του συλλογικού θρησκευτικού βιώματος, το οποίο στην Ελλάδα διαμορφώνεται μέσω της ιστορικής παρουσίας και δράσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

- Στην ανάδειξη της σημασίας που έχει η θρησκευτική αγωγή ως προς τις ικανότητες των μαθητών/-τριών να

επικοινωνούν με τον εαυτό τους, με τους άλλους και τον κόσμο ολόκληρο, να δημιουργούν, να αυτενεργούν, να καλλιεργούν δεξιότητες και να παράγουν νέα γνώση, η οποία να μετασχηματίζεται σε δράση στην κοινωνία, εμπνεόμενη από το όραμα και την ελπίδα για την ειρήνη, τη συνύπαρξη, την ισότητα, τη δημοκρατία και γενικά την αλλαγή και τη βελτίωση του κόσμου.

- Στη μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου εν γένει με γνώμονα τη διαθεματική και τη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης.

- Στη γνωριμία με άλλα θρησκευόμενα και θρησκευτικές και μη θρησκευτικές κοσμοθεωρίες, κάτι που επιτυγχάνεται σε συνάρτηση με τα αναπτυξιακά και παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των παιδιών και των εφήβων και πάντα διακριτά, αποβλέποντας στην καλλιέργεια της ικανότητας για διάλογο, για σεβασμό απέναντι στην ετερότητα, καθώς και για αρμονική συνύπαρξη με τους άλλους.

Ειδικό στόχοι

Οι Ειδικόι Στόχοι του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Γυμνάσιο είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες, μέσα από τη βιωματική, διαθεματική και διερευνητική μαθησιακή προσέγγιση της ζωής και της ιστορίας σημαντικών προσώπων για το σχέδιο της Θείας Οικονομίας και της πορείας της Εκκλησίας, αλλά και της γέννησης και εξέλιξης των μεγάλων θρησκευμάτων στον κόσμο, να:

- Συνειδητοποιήσουν ότι ο Θεός δεν είναι μία απρόσωπη ιδέα, αλλά Πρόσωπο, που σχετίζεται με τα δημιουργήματά του και οικονομεί για τη σωτηρία τους.

- Αναγνωρίσουν τη σημασία της ενανθρώπισης του Θεού και του ευαγγελικού μηνύματος του Χριστού, όπως αποτυπώνεται στην Αγία Γραφή, τη διδασκαλία και την παράδοση της Εκκλησίας, όπως επίσης την ιστορία και τον πολιτισμό του ανθρώπου.

- Προσεγγίσουν τη συγκρότηση και την πορεία της Εκκλησίας ως Σώμα Χριστού, η εμπειρία του οποίου καταγράφεται στη δογματική και ηθική της διδασκαλία, και φανερώνεται στη λατρευτική της ζωή.

- Εκτιμήσουν μέσω της παρουσίας και της δράσης της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην ελληνική ιστορία τη σημασία που έχει το διαμορφωμένο και ζωντανό συλλογικό θρησκευτικό βίωμα ως στοιχείο της σύγχρονης ελληνικής και ευρωπαϊκής παιδείας.

- Ανακαλύψουν τις αξίες του χριστιανισμού ως πρόταση προσανατολισμού της ζωής και δράσης στον δημόσιο χώρο και όραμα μεταμόρφωσης του παρόντα κόσμου.

- Γνωρίσουν την ιστορική ίδρυση και εξέλιξη του χριστιανικού κόσμου της Δύσης και των σύγχρονων μεγάλων θρησκευμάτων.

- Αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες στη διδακτική πράξη, τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης και τα διαθέσιμα ψηφιακά εργαλεία.

- Προσεγγίσουν τις ιδέες της αειφορίας (βιώσιμης ανάπτυξης).

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Το περιεχόμενο του γνωστικού αντικείμενου των Θρησκευτικών στο Γυμνάσιο ακολουθώντας τη σπειροειδή ανάπτυξη (όπως αυτή αποτυπώνεται στους δύο προηγούμενους κύκλους) οργανώνεται επί τη βάση των εξής κριτηρίων:

A) Τα επτά (7) συν ένα (1) Κεντρικά Θέματα - Θεματικά Πεδία τα οποία αντιστοιχούν σε θεμελιώδεις πτυχές της ορθόδοξης θεολογίας (7) και διακριτά στη μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου και των θρησκειών (1), με βάση τα οποία σχεδιάζονται και αναπτύσσονται οι επιμέρους θεματικές του Προγράμματος Σπουδών (ΠΣ):

A' Γυμνασίου

1. Θεός

2. Δημιουργία - Πτώση

3. Ανθρωποι του Θεού (προφήτες - άγιοι)

4. Ενανθρώπιση - Χριστός

B' Γυμνασίου

5. Εκκλησία - Λατρεία - Αγία Γραφή

6. Βασιλεία του Θεού

7. Χριστιανική ζωή

Γ' Γυμνασίου

8. Θρησκεία/-ες - Κοσμοθεωρίες

B) Τους τρεις (3) Βασικούς Άξονες, οι οποίοι υπηρετούν τους Ειδικούς Στόχους του ΠΣ των τεσσάρων κύκλων. Οι τρεις αυτοί Βασικοί Άξονες ταυτίζονται με ερωτήματα που καθορίζουν τη σύγχρονη θρησκευτική εκπαίδευση στην Ελλάδα και αφορούν τον άνθρωπο-πολίτη: i) Τι σημαίνει να είναι ορθόδοξος χριστιανός και πώς η επιλογή αυτή διαμορφώνει τη ζωή του, ii) Ποιο είναι το πολιτισμικό πλαίσιο και πώς η ορθόδοξη χριστιανική ταυτότητα επηρεάζει τις θέσεις του στην ευρύτερη κοινωνία και iii) Πώς διαμορφώνεται η λειτουργία του ως πολίτη του κράτους, της Ευρώπης και ολόκληρου του κόσμου χάρη σε αυτή την ορθόδοξη χριστιανική ταυτότητα.

Γ) Τα ιδιαίτερα αναπτυξιακά και μαθησιακά χαρακτηριστικά των μαθητών και μαθητριών.

Με βάση τα ανωτέρω διαμορφώνονται: i) οι Θεματικές Ενότητες, ii) τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα και iii) οι Ενδεικτικές Δραστηριότητες.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το ΠΣ Γυμνασίου τοποθετεί στο επίκεντρο τον μαθητή και τη μαθήτριά και τις ανάγκες τους. Δημιουργεί τις συνθήκες ανάπτυξης ενός περιβάλλοντος μάθησης ικανού να οδηγήσει τους μαθητές και τις μαθήτρες να οικοδομήσουν ένα ισχυρό υπόβαθρο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων. Για αυτόν τον στόχο το ΠΣ προσφέρει στον/στην εκπαιδευτικό ερεθίσματα, κατευθύνσεις και αρχές, κίνητρα και μεθοδολογικά εργαλεία για την επίτευξη της αποτελεσματικής διδασκαλίας. Με την κατανόηση της φυσιογνωμίας του μαθήματος των Θρησκευτικών, των σκοπών και των ειδικών στόχων, καθώς και της σημασίας της σπειροειδούς ανάπτυξης του περιεχομένου, επιδιώκεται και ζητείται από τους/τις θεολόγους- εκπαιδευτικούς να:

- δημιουργούν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης, ενθαρρύνοντας την ενεργό εμπλοκή μαθητών/-τριών σε ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες,

- εστιάζουν στην οικειοποίηση βασικών γνώσεων, με τη βοήθεια των οποίων αναπτύσσονται γνωστικές, μεταγνωστικές και άλλες δεξιότητες και ικανότητες, αξιοποιώντας τις αρχές της παιδαγωγικής ψυχολογίας και τη φυσιογνωμία των γνωστικών αντικειμένων,

- επιδιώκουν τη διασύνδεση και ενσωμάτωση της νέας γνώσης με τις προϋπάρχουσες γνώσεις των μαθητών/-

τριών μέσω πολλαπλών προσεγγίσεων ανάλογα με τις ανάγκες, τις δυνατότητες και τα ενδιαφέροντά τους,

- υιοθετούν στρατηγικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας και βιωματικής μάθησης, αξιοποιώντας εναλλακτικές πρακτικές, ποικίλα διδακτικά εργαλεία και δημιουργικές δραστηριότητες,

- χρησιμοποιούν κατάλληλα τις νέες τεχνολογίες στην καθημερινή διδακτική τους πρακτική, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της ηλεκτρονικής μάθησης και τα διαθέσιμα ψηφιακά εργαλεία,

- ενθαρρύνουν τον κριτικό στοχασμό επί γνωστικών διαδικασιών και πρακτικών.

Για να επιτευχθούν τα παραπάνω, χρειάζεται οι θεολόγοι-εκπαιδευτικοί να σχεδιάζουν με προσοχή τις καθημερινές μαθησιακές ευκαιρίες που προσφέρουν στους μαθητές και στις μαθήτριες και να τις εφαρμόζουν διαμορφώνοντας ένα περιβάλλον εργαστηρίου έρευνας, επικοινωνίας, δράσης και έκφρασης που προκαλεί τους/τις μαθητές/-τριες να εργάζονται, για να πραγματώσουν: τη συνεργατικότητα, την αυτογνωσία, τη γλωσσική επίγνωση, την επικοινωνιακή ικανότητα, την υπευθυνότητα, την ανεκτικότητα, την πειθαρχία, το αίσθημα δικαίου, τη δημοκρατική ευαισθησία, την άμιλλα, την αλληλεγγύη, την αισθητική καλλιέργεια, την επίλυση προβλημάτων, τη διερευνητική μάθηση, τον ψηφιακό γραμματισμό, τον θρησκευτικό γραμματισμό και την ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο/η εκπαιδευτικός προσεγγίζει τον σχεδιασμό της διδασκαλίας ως δημιουργία του κατάλληλου μαθησιακού πλαισίου στην τάξη ώστε να εργαστούν και να συνεργαστούν όλοι και όλες στην παραγωγή γνώσης σύμφωνα με τις αρχές της ανακαλυπτικής, διερευνητικής, βιωματικής και συνεργατικής μάθησης. Οι μαθητές/-τριες, έτσι, οικοδομούν τη γνώση μέσα από τη συμμετοχή σε διδακτικές δραστηριότητες δράσης, διάδρασης και αλληλεπίδρασης. Ο/Η εκπαιδευτικός επιλέγει και σχεδιάζει, με γνώμονα πάντα τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και ποικίλες τεχνικές, τις δραστηριότητες των μαθητών/τριών στην τάξη.

Το ΠΣ υποστηρίζει τον σχεδιασμό της διδασκαλίας με τις στήλες των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και των ενδεικτικών δραστηριοτήτων. Οι δεύτερες κατηγοριοποιούνται σε επτά μεγάλες κατηγορίες: 1. Άμεσης Διδασκαλίας, 2. Ομαδοσυνεργασίας, 3. Διαλόγου, 4. Επίλυσης προβλημάτων, 5. Παιχνιδιού/Δράσης, 6. Πρότζεκτ, 7. Αξιολόγησης.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση στο μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί σημαντικό μέρος της εκπαιδευτικής πράξης, αφού εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα της διαδικασίας σχεδιασμού της διδασκαλίας. Η αξιολόγηση βασίζεται σε στόχους και διαδικασίες που δηλώνονται από τα ρήματα-ενέργειες των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της διδασκαλίας και το αντίστοιχο θεολογικό και θρησκευτικό περιεχόμενο με το οποίο ενεργούν οι

μαθητές/-τριες μέσα στην τάξη. Επιπλέον κριτήριά της αποτελούν το γνωστικο-βουλητικό και συναισθηματικό επίπεδο των μαθητών/-τριών της συγκεκριμένης τάξης και η επιλογή των κατάλληλων κριτηρίων/δραστηριοτήτων ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία της αξιολόγησης για κάθε μαθητή/-τρια ξεχωριστά. Στη γραπτή αξιολόγηση, αξιολογείται η επίδοση των μαθητών/-τριών, με βάση τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της διδασκαλίας, όσα δηλαδή οι μαθητές/-τριες πέτυχαν με επάρκεια στη διάρκεια και στο τέλος της διδασκαλίας ή των διδασκαλιών, όταν πρόκειται για ανακεφαλαιωτική δοκιμασία αξιολόγησης.

Η αξιολόγηση πρέπει να είναι συνεχής και συστηματική και να χρησιμοποιείται ως εργαλείο για ανατροφοδότηση, επανασχεδιασμό, ώστε να εξασφαλίζει την επιτυχία του αποτελέσματος. Για αυτό και ζητείται η ενεργητική συμμετοχή του/της μαθητή/-τριας στη διαδικασία, ώστε να αξιολογεί και ο ίδιος/η ίδια τα αποτελέσματα της μάθησης. Η αξιολόγηση των μαθητών/-τριών δεν έχει μοναδικό σκοπό τη γνωστοποίηση στους/στις μαθητές/-τριες του βαθμού επιτυχίας τους στο μάθημα, αλλά βοηθά και τον/την εκπαιδευτικό να αντιληφθεί κατά πόσο έχουν επιτευχθεί οι δείκτες επιτυχίας που έθεσε για το μάθημά του, κατά πόσο δηλαδή οι μαθητές/-τριες έχουν αφομοιώσει την προσφερθείσα ύλη και μπορούν να την εφαρμόσουν. Στο ΠΣ του Γυμνασίου η αξιολόγηση δε λειτουργεί ανεξάρτητα από τη μαθησιακή διαδικασία. Πέρα από την αρχική και την τελική αξιολόγηση, δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση της διαμορφωτικής αξιολόγησης, ως μιας παιδαγωγικής λειτουργίας ενσωματωμένης δυναμικά στη διδακτική πράξη, η οποία αποβλέπει στον συνεχή έλεγχο της επίτευξης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων (μετακίνηση από την αξιολόγηση της μάθησης στην αξιολόγηση για τη μάθηση). Υπηρετεί την ανάγκη της πληροφόρησης του/της εκπαιδευτικού για την αποτελεσματικότητα των επιλεγόμενων από αυτόν παρεμβάσεων, επινοήσεων και ενεργειών κατά την εξέλιξη του εκπαιδευτικού έργου. Ως παιδαγωγικό εργαλείο εντάσσεται στη διδασκαλία με κατάλληλες δραστηριότητες και δεν μεταφέρεται ως αθροιστική αξιολόγηση στην αρχή επόμενης διδασκαλίας.

Για μια σωστή και αποτελεσματική αξιολόγηση ο/η εκπαιδευτικός πρέπει να λαμβάνει υπόψη όσα προβλέπουν το ΠΣ και οι διάφορες οδηγίες για τη διδασκαλία και την επίτευξη των δεικτών αξιολόγησης, να γνωρίζει πολύ καλά τους δείκτες αξιολόγησης και επάρκειας στους οποίους αναφέρονται οι ερωτήσεις και οι εργασίες που ζητά από τους/τις μαθητές/-τριες να κάνουν με τις δραστηριότητες, να γνωρίζει τις ικανότητες των μαθητών/-τριών και να έχει καλή γνώση των αναγκών και των ενδιαφερόντων τους, να καθορίζει τους στόχους της αξιολόγησης και να προσχεδιάζει τους τρόπους με τους οποίους θα αξιολογήσει, ώστε αυτοί να προάγουν την επικοινωνία και να επιτρέπουν την καλλιέργεια των ανώτερων επιπέδων σκέψης των μαθητών/-τριών.

ΣΤ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση:
Θεός	Ο Θεός είναι αγάπη.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στον Θεό γνωρίσματα ιδανικής πατρότητας και ιδανικής μητρότητας. • Να περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο η «Κυριακή Προσευχή» προσδιορίζει τις σχέσεις του Θεού με τους ανθρώπους, καθώς και τις σχέσεις των ανθρώπων με τον Θεό, με τους άλλους και τον εαυτό τους. • Να προσεγγίζουν την ενότητα και την αγάπη των Προσώπων της Αγίας Τριάδας ως υπόδειγμα της ζωής των χριστιανών.
	Ο Θεός ως σύμβουλος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εκτιμούν με βάση τις βιβλικές διηγήσεις τη σημασία που έχουν οι συμβουλές και οι εντολές, τις οποίες προσφέρει ο Θεός ως οδοδείκτη για τη ζωή των ανθρώπων. • Να αναγνωρίζουν πώς οι Δέκα Εντολές λειτουργούν ως οδοδείκτες στις σχέσεις των ανθρώπων με τον Θεό και μεταξύ τους.
Δημιουργία – Πτώση	Η ζωή ως δώρο του Θεού: Ο κόσμος δημιουργήμα του Θεού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τη συμβολική και ποιητική γλώσσα της βιβλικής περιγραφής της Γένεσης για τη δημιουργία του κόσμου. • Να εξηγούν τη βιβλική μαρτυρία για το ποιος και γιατί δημιούργησε τον κόσμο.
	Ζωή με τον Θεό: Ο άνθρωπος δημιουργήμα του Θεού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξετάζουν τη δημιουργία του ανθρώπου κατ' εικόνα Θεού ως ουσιαστικό στοιχείο της ταυτότητας του ανθρώπου. • Να ορίζουν την ομοίωση του Θεού ως χριστιανικό ιδεώδες και προορισμό του ανθρώπου. • Να αναγνωρίζουν ότι η βιβλική διήγηση για τη δημιουργία του ανθρώπου πρεσβεύει την ισοτιμία των δύο φύλων. • Να εντοπίζουν μέσα στο βιβλικό κείμενο για τη δημιουργία του ανθρώπου τις θεμελιώδεις αρχές που προσδιορίζουν τις σχέσεις του ανθρώπου με τον Θεό, τον συνάνθρωπο και την κτίση.
	Ζωή μακριά απ' τον Θεό: Ο άνθρωπος φεύγει απ' τον Παράδεισο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν, με βάση τη σχετική διήγηση της Γένεσης, ότι το κακό που υπάρχει στον κόσμο συνιστά αποτέλεσμα της κακής χρήσης της ελευθερίας και της επιλογής του ανθρώπου. • Να εξετάζουν, με γνώμονα τη βιβλική διήγηση για την Πτώση, τη ρήξη της αγαπητικής σχέσης του ανθρώπου με τον

		Θεό και τον συνάνθρωπο και την αιτία της ρήξης, που είναι ο εγωισμός.
Άνθρωποι του Θεού (Προφήτες – Άγιοι)	Οι άνθρωποι συνομιλούν με τον Θεό.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν μέσα από βιβλικά κείμενα τον Θεό ως Θεό που αποκαλύπτεται στους ανθρώπους (π.χ. Αβραάμ). • Να εξετάζουν τη σημασία και τις συνέπειες που έχει στη ζωή του ανθρώπου η επικοινωνία με τον Θεό.
	Οι άνθρωποι ζητούν καθοδήγηση και προστασία από τον Θεό.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν μέσα από τις αφηγήσεις των ιστοριών του Ιωσήφ και του Μωυσή την παρουσία του Θεού σε στιγμές δοκιμασίας των ανθρώπων. • Να αναγνωρίζουν μέσα από βιβλικές αφηγήσεις την ανθρώπινη ανάγκη για προστασία και καθοδήγηση από τον Θεό. • Να συσχετίζουν το αίτημα βιβλικών προσώπων για ελευθερία με σύγχρονες καταστάσεις καταπίεσης ή αδικίας.
	Οι άνθρωποι του Θεού διακονούν τους άλλους ανθρώπους.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν μέσα από παραδείγματα της Παλαιάς Διαθήκης τη θέση ευθύνης και αρχηγίας ως διακονία. • Να εντοπίζουν τις αρετές στη ζωή και στο έργο ηγετών του Ισραήλ (π.χ. Δαβίδ, Σολομώντα).
	Άνθρωποι που δείχνουν τον δρόμο προς τον Θεό.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν την ελεύθερη συγκατάβαση της Παναγίας στο θέλημα του Θεού με τη σωτηρία του ανθρώπου. • Να εντοπίζουν στον βίο του αγίου Ιωάννη του Προδρόμου οδοδείκτες των σχέσεων των ανθρώπων με τον Θεό και μεταξύ τους. • αναφορές στους μαθητές του Χριστού.
Ενανθρώπιση – Χριστός	Ο Θεός ανάμεσα στους ανθρώπους.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν την ενανθρώπιση του Υιού του Θεού με την υπόσχεση του Θεού για τη σωτηρία όλων των ανθρώπων. • Να περιγράφουν μέσα από στιγμιότυπα της ζωής του Ιησού τη μοναδικότητά του ως τέλειου Θεού και τέλειου ανθρώπου (Γέννηση, δωδεκαετής στον ναό, Βάπτιση). • Να εντοπίζουν την ανταπόκριση του Χριστού στις ανθρώπινες ανάγκες μέσα από θαυματουργικές παρεμβάσεις του (π.χ. Γάμος Κανά, πολλαπλασιασμός άρτων κ.λπ.).
	Ο Χριστός αγαπάει όλους τους ανθρώπους.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν μέσα από την παραβολή του Σπλαχνικού Πατέρα την άνευ όρων αγάπη που επιδεικνύει ο Θεός ως σπλαχνικός πατέρας για όλους τους ανθρώπους. • Να προσδιορίζουν μέσα από την παραβολή του Καλού Σαμαρείτη την αγάπη και τη βοήθεια προς και από τον ξένο ως πρότυπο χριστιανικής ζωής.

	Ο Χριστός αποδέχεται και συγχωρεί.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν την αποδοχή και τη συγχώρεση που έδειξε ο Χριστός σε ανθρώπους όπως η μοιχαλίδα, ο Ζακχαίος και η Σαμαρείτισσα ως αφετηρία μετάνοιας και αλλαγής της ζωής των προσώπων αυτών. • Να αναγνωρίζουν τον διάλογο του Χριστού και τη συγχώρεση που πρόσφερε ως πρότυπα συμπεριφοράς. • Να εκτιμούν τη σημασία που έχει η αποδοχή των γυναικών ως ισότιμων με τους άντρες και η ευλογία των παιδιών από τον Χριστό.
	Ο Χριστός θεραπεύει την ψυχή και το σώμα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναφέρουν παραδείγματα από την Καινή Διαθήκη όπου ο Χριστός αναγνωρίζεται ως ιατρός των ψυχών και των σωμάτων. • Να εντοπίζουν περιστατικά όπου ο Ιησούς συνέδραμε και συνέπασχε στον πόνο της απώλειας (π.χ. Ανάσταση κόρης Ιάειρου, Λαζάρου κ.λπ.). • Να αναγνωρίζουν ότι το θεραπευτικό έργο του Χριστού αφορούσε και την παθολογία των διαπροσωπικών σχέσεων, την οποία έτρεφε η θρησκευτική υποκρισία των Φαρισαίων.
	Ο Χριστός θυσιάζεται.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν συλλογισμούς με βάση τη διήγηση για τον Νυπτήρα και τον Μυστικό Δείπνο για τη διακονία και την αγάπη. • Να διακρίνουν μέσα από τη διήγηση για τον Μυστικό Δείπνο πώς θα θυμούνται οι μαθητές τον Χριστό. • Να εντοπίζουν στα Πάθη του Χριστού την εκούσια θυσία του και την ταύτισή του με τους ποινεμένους και αδικημένους. • Να αναγνωρίζουν στη σταυρική θυσία του Χριστού την απόλυτη έκφραση αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο.
	Ο Χριστός νικά τον θάνατο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την επίδραση της χαράς του αναστημένου Χριστού στη ζωή των μαθητών Του. • Να ορίζουν την πίστη στην Ανάσταση του Χριστού ως βασική διδασκαλία του χριστιανισμού. • Να εντοπίζουν στον τελευταίο αποχαιρετισμό του Χριστού στους μαθητές του, πριν την Ανάληψή του, τη βεβαιότητα της παρουσίας Του στον κόσμο.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση:
Εκκλησία – Λατρεία – Αγία Γραφή	Η Εκκλησία του Χριστού στην ιστορία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εκτιμούν ότι η Εκκλησία ως «Σώμα Χριστού» είναι μέρος του σχεδίου του Θεού για τη σωτηρία του ανθρώπου • Να αναγνωρίζουν την ιστορική φανέρωση της Εκκλησίας κατά την Πεντηκοστή. • Να εξετάζουν παραδείγματα από τη ζωή και την κοινωνική οργάνωση της πρώτης χριστιανικής κοινότητας ως έμπρακτη άσκηση αγάπης και αδελφoσύνης των ανθρώπων.
	Η Εκκλησία ανοίγεται στην οικουμένη.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν την πορεία και τα γεγονότα της πρώτης Εκκλησίας σε σχέση με το άνοιγμα στην οικουμένη. • Να περιγράφουν τη συμβολή του Αποστόλου Παύλου στη διάδοση του χριστιανικού μηνύματος και κυρίως στην οργάνωση και διαποίμανση των εκκλησιαστικών κοινοτήτων στον ελλαδικό χώρο.
	Διωγμοί, μαρτύρια και ανεξιθρησκία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν μέσα από παραδείγματα τις δυσκολίες και τα διλήμματα των χριστιανών κατά την περίοδο των διωγμών τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες. • Να αξιολογούν την έκδοση του διατάγματος της ανεξιθρησκίας • Να επιχειρηματολογούν για τη σημασία της θρησκευτικής ελευθερίας ως βασικού δικαιώματος των ανθρώπων.
	Η καταγραφή της εμπειρίας και της ζωής της Εκκλησίας: Αγία Γραφή.	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρουσιάζουν το χωροχρονικό πλαίσιο της συγγραφής των βιβλίων και της κατάρτισης του Κανόνα της Αγίας Γραφής. • Να εξετάζουν τη σχέση μεταξύ Παλαιάς και Καινής Διαθήκης. • Να ανακαλύπτουν την επίδραση της Αγίας Γραφής στην τέχνη και τον πολιτισμό.
	Η συνάντηση του χριστιανισμού με τον ελληνικό κόσμο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να ανακαλύπτουν διαστάσεις και πεδία της συνάντησης χριστιανισμού και ελληνικού κόσμου. • Να αναγνωρίζουν τον ρόλο της ελληνικής παιδείας στη ζωή και το έργο των Τριών Ιεραρχών.
	Η Εκκλησία διαφυλάττει την ενότητα και την αλήθεια της.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τον ρόλο των «κανόνων» και των «ορίων» στην Εκκλησία. • Να εξηγούν τους όρους «δόγμα» και «αίρεση».

		<ul style="list-style-type: none"> • Να περιγράφουν τον τρόπο λήψης των αποφάσεων και τον συνοδικό θεσμό στην Ορθόδοξη Εκκλησία. • Να αναφέρουν τις θεμελιώδεις αλήθειες της εμπειρίας και της διδασκαλίας της Εκκλησίας με βάση το Σύμβολο της Πίστεως
	Μαρτυρία του Χριστού και της Εκκλησίας στον κόσμο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τη μαρτυρία του ευαγγελικού μηνύματος ως αποστολή της Εκκλησίας από την ιστορική φανέρωσή της μέχρι και σήμερα. • Να αξιολογούν ζητήματα που προκύπτουν από τη συνάντηση της ορθόδοξης χριστιανικής πίστης με διαφορετικούς πολιτισμούς.
	Η λατρευτική ζωή της Εκκλησίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να προσδιορίζουν τη λατρεία ως σημείο αναφοράς στη ζωή των πιστών.
	Γιορτές και εορταστικοί κύκλοι.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τη σημασία του λειτουργικού χρόνου και των γιορτών στη λατρεία της Εκκλησίας και στη ζωή των πιστών. • Να ανιχνεύουν την επίδραση των χριστιανικών γιορτών στην παράδοση και τον ελληνικό πολιτισμό.
	Εκκλησιαστική τέχνη και πολιτισμός.	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρουσιάζουν παραδείγματα επιρροής του χριστιανισμού στον παγκόσμιο πολιτισμό. • Να αναγνωρίζουν τη θέση της εικόνας στη λατρεία και την εκκλησιαστική τέχνη.
	Ορθόδοξη Εκκλησία και ταυτότητα.	Να αναγνωρίζουν τον ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας και τη συνεισφορά ιερών μορφών (π.χ. Φιλοθέη η Αθηναία, Κοσμάς ο Αιτωλός, νεομάρτυρες) στη διατήρηση της χριστιανικής πίστης και της ταυτότητας των Νεοελλήνων.
	Η ορθοδοξία στον σύγχρονο κόσμο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρουσιάζουν ορθόδοξες κοινότητες στον κόσμο. • Να σκιαγραφούν τον ρόλο του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως σε σύγχρονα ζητήματα (π.χ. οικολογία, ενότητα, διάλογο, προσφυγικό κ.ά.). • Να καταδεικνύουν την καθολικότητα και την οικουμενικότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας μέσα από κείμενα-αποσπάσματα της Αγίας και Πανορθόδοξου Συνόδου της Κρήτης (2016).
Βασιλεία του Θεού (Μεταμόρφωση – Εσχατολογία)	Βασιλεία του Θεού: Μεταμόρφωση της ζωής και του κόσμου.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στο γεγονός της Μεταμόρφωσης του Χριστού σημεία φανέρωσης της Βασιλείας του Θεού. • Να συσχετίζουν την ελπίδα του ανθρώπου για τη μεταμόρφωση και την αλλαγή του κόσμου και την προσωπική και συλλογική

		ευθύνη κάθε χριστιανού με το όραμα της Εκκλησίας για τον καινούριο κόσμο της Βασιλείας του Θεού.
	Πρόγευση της Βασιλείας του Θεού: Θεία Ευχαριστία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνδέουν τη Θεία Λειτουργία με τη ζωή του Χριστού. • Να διατυπώνουν συλλογισμούς για τη συμμετοχή των χριστιανών στη Θεία Ευχαριστία ως σημείο ενότητας με τον Θεό και μεταξύ τους.
	Ένταξη και φώτισμα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν το Βάπτισμα ως το Μυστήριο ένταξης στη χριστιανική κοινότητα. • Να αναφέρουν το Χρίσμα ως το Μυστήριο μέσω του οποίου λαμβάνει ο πιστός τις δωρεές του Αγίου Πνεύματος. • Να επισημαίνουν τους συμβολισμούς των Μυστηρίων του Βαπτίσματος και του Χρίσματος..
	Γάμος, το «Μυστήριο της αγάπης».	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την ένωση και την αγαπητική σχέση ως προοπτική των συζύγων στον γάμο, σύμφωνα με την ακολουθία του γάμου. • Να διατυπώνουν σκέψεις για τη σημασία του γάμου στη σύγχρονη πραγματικότητα.
	Μετάνοια και συγχώρηση.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στο Μυστήριο της Μετάνοιας τη μεταστροφή του νου (μετά + νους) και την αλλαγή του τρόπου ζωής (συν+χωρώ). • Να προσδιορίζουν την έννοια της συγχώρησης μέσα από το παράδειγμα του Χριστού ή/και των Αγίων. • Να εξετάζουν τον ρόλο της χριστιανικής συγχωρητικότητας στη ζωή και στη συνύπαρξη με τον συνάνθρωπο.
	Η ιεροσύνη ως διακονία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν μέσα από βιβλικά παραδείγματα τα χαρακτηριστικά του κλήρου. • Να ερμηνεύουν την ιεροσύνη ως διακονία μέσα από παραδείγματα που μπορεί ως έφηβοι να γνωρίζουν.
	Πορεία προς το τέλος της ιστορίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την ελπίδα και την προσμονή του καινούριου κόσμου στη διδασκαλία του Χριστιανισμού για την πρόνοια και την αγάπη του Θεού. • Να διασαφηνίζουν τη θεολογική σημασία των όρων «Παράδεισος» – «Κόλαση» – «Δευτέρα Παρουσία».
Χριστιανική ζωή	Η αξία της ζωής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν ότι για τους χριστιανούς ο Θεός είναι πηγή της ζωής και της χαράς.

		<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν συλλογισμούς για την αξία του σεβασμού της ζωής σε σχέση με ζητήματα βιοηθικής. • Να συσχετίζουν τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος με όψεις της καθημερινής ζωής που βιώνει ο άνθρωπος. • Να επαληθεύουν με παραδείγματα τη ζωή του χριστιανού ως χαρά, προσωπική και συλλογική. • Να αξιολογούν ότι η χριστιανική πίστη ως σχέση με τον Θεό δίνει υγιή κριτήρια για τον σεβασμό στη διαφορετικότητα του άλλου και για την απάλειψη κάθε μορφής βίας και μισαλλοδοξίας, με παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.
	Η αγάπη ως πρόταση ζωής.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν απόψεις για την αγάπη ως πρόταση ζωής στη χριστιανική Εκκλησία. • Να συσχετίζουν την αγάπη του ευαγγελικού λόγου με την έμπρακτη εφαρμογή της αγάπης προς τον συνάνθρωπο μέσα από τη διακονία και τον εθελοντισμό.
	Η ζωή ως σχέση.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν το «Όλα όσα θέλετε να σας κάνουν οι άλλοι άνθρωποι, αυτά να τους κάνετε κι εσείς» (Χρυσός κανόνας, Μτ. 7, 12). • Να εξετάζουν την ευθύνη του χριστιανού για τα ζητήματα της κοινωνίας και του κόσμου (ισοτιμία – δικαιοσύνη – αδελφοσύνη) και τις σχετικές στάσεις και συμπεριφορές.
	Η ζωή ως άθλημα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν την πνευματική άσκηση ως πρόταση χριστιανικής ζωής. • Να διασαφηνίζουν με ποιο τρόπο η άσκηση συμβάλλει στη μεταμόρφωση του ανθρώπου είτε ζει στον κόσμο είτε είναι μοναχός.
	Η ζωή και η δοκιμασία της ασθένειας και της απώλειας.	Να αναφέρουν παραδείγματα αντιμετώπισης της ασθένειας, της απώλειας και του πόνου μέσα από τη χριστιανική παράδοση.
	Ζωή και Ανάσταση	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξετάζουν τον θάνατο με χριστιανικούς όρους. • Να εξετάζουν την υπέρβαση του θανάτου την οποία ευαγγελίζεται η Ορθόδοξη Εκκλησία. • Να εξηγούν γιατί η Ανάσταση του Χριστού είναι η Ανάσταση του ανθρώπου.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ – Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
Θρησκεία/-ες – Κοσμοθεωρίες		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση:
Το φαινόμενο της θρησκείας στον κόσμο που μας περιβάλλει	Η αναζήτηση του Θεού και η θρησκεία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να περιγράφουν τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι αναζητούν τον Θεό. • Να ονομάζουν τα κύρια χαρακτηριστικά του φαινομένου θρησκεία.
	Θρησκεία, τέχνη, πολιτισμός, κοινωνική οργάνωση.	Να ανακαλύπτουν όψεις της θρησκείας στην τέχνη, τον πολιτισμό και την κοινωνική οργάνωση σε παγκόσμιο επίπεδο.
	Θρησκεία, λατρεία και ο άνθρωπος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνοψίζουν βασικά γνωρίσματα της λατρείας και της προσευχής των ανθρώπων. • Να αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της επικοινωνίας του ανθρώπου με το Ιερό στην καθημερινή του ζωή.
	Η επιλογή να ζει κανείς χωρίς Θεό (αθεΐα και άλλες κοσμοθεωρίες).	<ul style="list-style-type: none"> • Να διατυπώνουν συλλογισμούς για την αμφισβήτηση της θρησκείας από σκοπιά επιστημονική/ θετικιστική ή κοινωνική/μαρξιστική ή άλλη. • Να εξετάζουν την επίδραση αθεϊστικών αντιλήψεων και κοσμοθεωριών στη διαμόρφωση ενός τρόπου ζωής.
	Διάλογος με τη θρησκευτική ετερότητα από τη σκοπιά της ορθόδοξης πίστης.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν με βάση τη χριστιανική πίστη τη χρησιμότητα και αναγκαιότητα του διαλόγου. • Να εκτιμούν την ανάγκη καλλιέργειας συνθηκών διαλόγου σήμερα μεταξύ θρησκευτικών κοινοτήτων και των πιστών τους αλλά και με μη θρησκευτικές κοσμοθεωρίες.
Χριστιανισμός στην Ανατολή και τη Δύση	Χριστιανοί της Αιγύπτου, της Αιθιοπίας, της Αρμενίας, της Συρίας και της Ινδίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τις συνθήκες που οδήγησαν στο πρώτο μεγάλο εκκλησιαστικό Σχίσμα μετά τη Σύνοδο της Χαλκηδόνας. • Να αναφέρουν στοιχεία από τη ζωή των χριστιανών και την τέχνη στην Αίγυπτο, την Αιθιοπία, την Αρμενία, τη Συρία και την Ινδία.
	Η πορεία του χριστιανισμού στη Δύση.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν τη διάσπαση της «Μίας, Αγίας, Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας» λόγω του Σχίσματος του 1054. • Να παρατηρούν τη σταδιακή διαφοροποίηση του δυτικού από τον ανατολικό χριστιανισμό και τις συνέπειές της. • Να συνοψίζουν σημαντικά γεγονότα από την ιστορική πορεία του χριστιανισμού στη Δύση.

	Όψεις θεολογίας και ζωής στην Καθολική Εκκλησία σήμερα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν βασικά χαρακτηριστικά από τη σύγχρονη θεολογία και ζωή της Καθολικής Εκκλησίας. • Να εξετάζουν πρόσωπα και ιστορίες σχετικά με τις προσπάθειες συνάντησης της Δυτικής Εκκλησίας με τον σύγχρονο κόσμο.
	Η Μεταρρύθμιση και οι συνέπειές της.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν σημαντικά γεγονότα από τη ζωή και τη δράση του Μαρτίνου Λούθηρου και το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο γεννήθηκε ο προτεσταντισμός. • Να αναδεικνύουν θρησκευτικές διαστάσεις του ρόλου της Μεταρρύθμισης στην πυροδότηση σημαντικών ιστορικών εξελίξεων.
	Σύγχρονες όψεις θεολογίας και ζωής στον χώρο του προτεσταντισμού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν βασικά στοιχεία από την πίστη και τη θρησκευτική ζωή στον χώρο του προτεσταντισμού σήμερα (Βίβλος και παράδοση, σωτηρία, κλάδοι/ομολογίες). • Να ανακαλύπτουν πτυχές της χριστιανικής ζωής (αγάπη, ελευθερία, αλληλεγγύη προς τον συνάνθρωπο), μέσα από πρόσωπα και γεγονότα της πρόσφατης ιστορίας του προτεσταντικού κόσμου.
	Οικουμενικός διάλογος.	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξηγούν βασικές θεολογικές και κοινωνικές αναγκαιότητες που οδήγησαν στον οικουμενικό διάλογο κατά τον 20ό αι. • Να εκτιμούν τη δράση προσώπων και φορέων που συνδέονται με τον οικουμενικό διάλογο.
Θρησκείες στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων	Ο ιουδαϊσμός στην ιστορία και στο παρόν.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνοψίζουν βασικά γνωρίσματα της θρησκείας των Εβραίων (σημαντικά πρόσωπα, πιστεύω, γιορτές). • Να συσχετίζουν την ιουδαϊκή θρησκεία με μείζονα γεγονότα του 20ού αι.
	Ιστορία και θεολογία του ισλάμ.	<ul style="list-style-type: none"> • Να παρουσιάζουν τις συνθήκες και τα πρόσωπα που συνέβαλαν στην ανάδυση του ισλάμ. • Να εξηγούν τα βασικά στοιχεία της ισλαμικής θεολογίας και λατρείας, και τη σημασία τους για έναν πιστό.
	Το ισλάμ στον σύγχρονο κόσμο.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναδεικνύουν τις διαστάσεις της κοινότητας των πιστών (ούμα) και τη σημασία της για τον ισλαμικό κόσμο σήμερα. • Να συζητούν παραδείγματα από ποικίλες όψεις της ισλαμικής πνευματικότητας και ζωής σήμερα.
Θρησκείες της Ανατολής	Παραδοσιακές θρησκείες της Ινδίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν βασικά γνωρίσματα διαφόρων φάσεων του ινδουισμού. • Να συνοψίζουν κύριες θρησκευτικές διδασκαλίες που αναφέρονται στα ιερά

		<p>βιβλία του ινδουισμού εντοπίζοντας τη σημασία τους στη ζωή των πιστών.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να συσχετίζουν σύγχρονες εκφράσεις του ινδουισμού με πρόσωπα που έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωσή του.
	Παραδοσιακές μορφές του βουδισμού.	<ul style="list-style-type: none"> • Να περιγράφουν την ιστορική και θρησκευτική εξέλιξη του βουδισμού. • Να συσχετίζουν τη ζωή του ιδρυτή του βουδισμού με τις τέσσερις ευγενικές αλήθειες. • Να εξετάζουν παραδείγματα της βουδιστικής πνευματικής παράδοσης και τη σημασία τους για έναν πιστό.
	Θρησκείες και θρησκευτικός πολιτισμός στην Κίνα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διαπιστώνουν τον συγκρητιστικό χαρακτήρα του θρησκευτικού πολιτισμού στην Κίνα. • Να συνοψίζουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα του θρησκευτικού ταοϊσμού μέσα από σχετικά παραδείγματα προσώπων ή ιστοριών. • Να συσχετίζουν βασικά σημεία από τη διδασκαλία του κομφουκιανισμού με ανάλογες σύγχρονες αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στη ζωή.
	Σίντο και θρησκείες της Ιαπωνίας.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στοιχεία από την πολύπτυχη παραδοσιακή θρησκεία των Ιαπώνων και τη λατρεία τους. • Να διακρίνουν τη σχέση ανάμεσα στην ιαπωνική θρησκευτικότητα και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων.
Αρχέγονες όψεις της θρησκείας και θρησκείες της μετανεωτερικότητας	Αρχέγονη θρησκευτικότητα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να περιγράφουν τα βασικά γνωρίσματα της αρχέγονης θρησκευτικότητας (ανιμισμός και πνευματολατρία, πίστη σε δημιουργό Θεό, σαμανισμός, σημασία του τόπου, διαβατήριες τελετές, μαγεία). • Να διαπιστώνουν τις δυσκολίες που προκύπτουν στο πεδίο της θρησκείας από τη συνάντηση αρχέγονων φυλών με τον σύγχρονο κόσμο (αποσύνδεση από τη γη, εποικισμός, διάσπαση κοινωνικών δεσμών και γνωριμία με άλλο μοντέλο πολιτισμού).
	Αρχαιοελληνική θρησκεία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν βασικά χαρακτηριστικά της αρχαιοελληνικής θρησκείας (π.χ. εξέλιξη, ανθρωπομορφικός πολυθεϊσμός, μοίρα, θυσίες, φιλοσοφικές εκδοχές). • Να συσχετίζουν μνημεία με γιορτές της αρχαιοελληνικής θρησκείας.
	Νέα θρησκευτικά κινήματα.	<ul style="list-style-type: none"> • Να συνοψίζουν βασικά γνωρίσματα των νέων θρησκευτικών κινήματων (αποκρυφισμός, ανιστορικότητα, εσωτερικότητα, συγκρητισμός).

		<ul style="list-style-type: none"> • Να ονομάζουν παραδείγματα νέων θρησκευτικών κινημάτων (νέα εποχή, θεοσοφία, νεοσαμανισμός, νεοπαγανισμός).
	Θρησκευτικότητα του 21ου αι.	<ul style="list-style-type: none"> • Να περιγράφουν μορφές νέας θρησκευτικότητας που απαντώνται στη γενιά του 21ου αιώνα (μαγεία, σύγχρονα είδωλα, σούπερ ήρωες κ.ά.). • Να αξιολογούν κριτικά μορφές νέας θρησκευτικότητας στη γενιά του 21ου αι.
Ο Θεός φροντίζει τον κόσμο	Θεία Οικονομία.	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις τρεις φάσεις της Θείας Οικονομίας. • Να συσχετίζουν τον Ιωνά με τον Χριστό και τον πανανθρώπινο χαρακτήρα της σωτηρίας.

Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών θα εφαρμοστεί πιλοτικά - σε συνδυασμό με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών - σε όλα τα Πρότυπα και Πειραματικά Γυμνάσια της χώρας κατά το σχολικό έτος 2022-2023.

Η περαιτέρω εφαρμογή του θα ορισθεί με νέα υπουργική απόφαση.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 25 Ιανουαρίου 2023

Η Υφυπουργός

ΖΩΗ ΜΑΚΡΗ